

Oktáva A

se pomalu loučí...

a VV připravuje sborník literárních textů, které vznikly jako přímý či vedlejší produkt hodin ČJL od tercie až po maturitní písemky. Zatím jen malá ochutnávka.

1. DOMÁCÍ SLOH – OTVÍRÁM DVEŘE A PŘEKRAČUJI PRÁH... (povídka)

Bára Kachlíková

S dobrým koncem

„Otvírám dveře a překračuji práh...“ dočetl poslední řádek a zavřel knížku. Smítka prachu se vznesla do vzduchu a proletěla holčičce kolem hlavy. Drobné prstíčky se je pokusily chytit. Marně. Vysmekly se jí jako kapky vody. Položila ruku zpět na hrubou deku.

„Tati a skončí všechny příběhy dobře?“ Holčička se zachumlala více pod deku a pohlédla tázavě na tatínka. Její velká černá očka chtivě hltala každý pohled prošedivělého muže. Vypadala dospěle, ačkoliv jí bylo jen pět let. Podobala se matce. Každý to říkal.

Otec se sehnul blíže k ní. Poryv větru narazil do křehkého skla. Třebaže bylo okno zavřené, místnost jako by se ochladila.

„Ano zlatíčko, všechny příběhy nakonec skončí dobře.“ Koutky úst se mu zdvihly v lehkém, zasněném úsměvu. Za okny se objevil první sníh. Padal pomalu, jakoby tančil ve větru, a užíval krátkého života, který je mu dán, než spadne na zem a roztaje.

„Sněží...“ Holčička zatleskala a nezbedně se posadila. Otec ji zpražil pohledem.

„Tiše, probudíš všechny!“ hlesl téměř neslyšně.

Holčička se rozhlédla kolem sebe, v místnosti bylo ještě několik dalších postelí, povětšinou dvoupatrových. Všechny byly spojeny k sobě zvláštní kovovou konstrukcí. Nátěr tyčí vypadal omšele, jakoby tu byly neskonale dlouho. Na každé posteli ležel člověk zabalený do šedavé deky. Stejně deky jako měla ona.

Neznala nikoho. Bylo tu sice několik dětí jejího věku, ale nikdy s nimi nemluvila. Zdály se jí cizí, jako by tu ani nebyly, další stíny bez tváře.

„Tati? A kdy pojedeme zase domů?“ Tentokrát ztišila hlas, aby nikoho nerušila. Opět si přitáhla deku k tělu, i přesto jí však byla zima. Tady ale nikdy teplo nebylo.

„Brzy, zlatíčko, brzy.“ Otec sepal ruce a položil si je do klína. Možná se modlil, možná mu jen byla zima. Jako tu byla všem.

„A kdy je brzy tatínku?“ Sněžení za oknem zintensivnělo. Některé vločky se zachytily na úzkém parapetu a vytvářely obrazce jako z orientálních knížek. Blížila se zima. Nejisté období, kdy ještě více vynikala každodenní šed'.

Oktáva A se pomalu loučí...

„Brzy?“ Zaskočilo ho to. Běžně odpovídal na složité otázky svých studentů filosofie, ale v poslední době si uvědomoval, že není nic těžšího než filosofování dítěte. „Prostě brzy.“ Odsekl nervózně.

Holčička se zatvářila ublíženě a otočila se k němu zády.

„Ale no tak...“ snažil se ji uchláholit a pohladil ji po vláscích. Nereagovala. Dál se dívala na opačnou stranu, kde ležel hubený muž. Pozorně si ho prohlížela. Oddychoval nepravidelně a mračil se. Nejspíše se mu zdál nějaký zlý sen, pomyslela si holčička. Zavrtěl se a něco zašeptal.

Holčička se naklonila blíže k němu, aby lépe slyšela.

„Sáro...“ mumlal onen neznámý člověk. „Sáro...“ Zašeptal znovu stísněným hlasem a opět sebou trhl.

Holčička se vylekaně stáhla. Na tom muži bylo něco děsivého. I přesto však, že zvětšila vzdálenost mezi nimi, stále ho pozorovala. Víčka mu tikala ze strany na stranu a ramena se mu třásla. Připomínal jí mouchu, kterou pozorovala včera. Zachytila se v pavoučí síti a škubala sebou úplně stejně. Pak ale přišel velký pavouk a mouchu zabil.

Najednou otevřel oči. „Sáro...“ vykřikl zoufale a vrhl pohled na holčičku naproti němu. Zdálo se, že na chvíli jeho tvář rozzářil úsměv, když však přivykl tmě a zjistil, že naproti němu leží jen malá holka, opět potemněla.

Tatínek se opět pokusil navázat kontakt. Položil holčičce ruku na rameno. Tentokrát se to povedlo. Otočila se k němu. V očích se jí leskly drobné slzičky.

„Tati...“ zašeptala vyděšeně. „Přečteš mi ještě jednou tu pohádku?“

Otec se na ni zkroušeně podíval. Padla už tma a měsíc se schoval za mraky, na čtení nebylo vidět. Když viděl tvář své dcery, nemohl jí říci ne.

„Už je tma zlatíčko, ale můžu ti ji vyprávět.“ Navrhl. Vypadala, že o návrhu chvíli přemýšlí, ale pak polohlasně přikývla.

„Byla jedna malá holčička, která měla moc ráda sbírání hub. Pokaždé, když se vyskytla příležitost, neváhala, přidala se k tatínkovi a společně vyrazili na malý lov. I tentokrát vyšli brzy ráno do nedalekého lesa zkontrolovat, zda se neobjevily nějaké nové přírůstky.

Šli těsně vedle sebe, holčička se dívala napravo, tatínek nalevo. Když se však dostali do hlubší části lesa, dívinka zahlédla velkého motýla. Byl moc krásný. Křídla měl tmavě modrá se žlutými skvrnami a pokaždé je roztáhl s tak náramnou elegancí, že by přitáhl pohled každého.

Holčička se zastavila. Nikdy ho tu ještě neviděla. Vypadal, jako by přiletěl z krajin za oceánem. Z míst, o kterých slyšela jen z otcova vyprávění. Natáhla po něm ruku, aby se ho mohla dotknout. Motýl však proletěl kolem ní a posadil se na list nedalekého keře. Holčička se podívala na tatínka, chtěla mu o motýlovi říct. Pak si ale uvědomila, že by mohla malého tvorečka vystrašit a tak nechala otce sehnutého odřezávat velkého hříbka a potichoučku se vydala lesní cestičkou k motýlovi.“

Tatínek na chvíli přestal číst a hlasitě si zívá. Z očí mu vytryskly slzy únavy. Lehce je setřel, ale během vteřiny se objevily nové. Opět je rukou rychle odstranil, aby je holčička neviděla.

„Ještě tati, já chci vědět, jak to dopadne...“ zaprosila holčička a smutně se na něj podívala.

Tatínek si jen povzdychl a vyprávěl dál. „Kde jsme to skončili?“

„Jak šla za motýlem“ odpověděla holčička a schoulila se do deky.

Přikývl a hluboce se nadechl. „Když však holčička došla skoro ke keři, motýl se zdvihl a popoletěl o kousek dál. Opět sledovala ladný pohyb jeho křídel, a jako omámená, vydala se za motýlem dál. Ten se posadil na kmen stromu a dělal chvíli, jakoby spal. Dívinka tentokrát zvolila jiný plán. Obešla motýla velkým obloukem a zůstala stát několik metrů za keřem, kde seděl. Čekala, až se zvedne a doufala, že si vybere k odpočinku právě ten keř, u kterého stála.

Oktáva A se pomalu loučí...

Chvilí vydržela stát bez hnutí a motýl opravdu přiletěl a k dívččinu neskonalému překvapení se jí posadil na rukáv. Očka jí jen zářila, když mohla sledovat zblízka jeho krásný vzor. Byl to však jen krátký okamžik. Jak se nadechla, motýl se vylekal a odletěl.

Holčička se snažila sledovat jej pohledem, ale rychle zmizel někde v hloubi lesa a nezbylo po něm vůbec nic. Smutně se naposled rozhlédla kolem sebe a pak se vydala cestičkou zpět k tatínkovi. Ušla vcelku dlouhý kus, ale tatínek pořád nikde. Zdálo se jí, že tohle bylo to místo, kde jej opustila, ale on tam nebyl. Nervózně se několikrát otočila, ale viděla jen stromy. Začala plakat. Byla sama uprostřed lesa a bála se. Sedla si na bobek a vyčítala si, že šla za motýlem. Měla raději zůstat s tatínkem, tohle by se jí nestalo. A tak seděla a plakala, než se opět objevil barevný motýl a začal jí poletovat kolem hlavy.

Dívka přestala plakat a opět se snažila motýla chytit. Motýl však proletěl kolem ní a pokračoval na druhou stranu. Holčička se zvedla a rychlým krokem jej následovala. Znenadání se objevila na lesní mýtině a z ničeho nic uslyšela tatínkův hlas, jak ji volá. Na tváři se jí objevil velký úsměv a hned vyrazila směrem, odkud hlas přicházel. Motýl ji věrně následoval.

Mezi stromy spatřila tatínka, který vypadal velice vystrašeně. Vrhla se mu do náruče a vyprávěla mu, jak strašně moc se bála. Společně pak vyrazili domů a motýl je následoval až na zápraží. Dívka se podívala na domek z voňavého dřeva a byla moc šťastná, že už je zase doma. Tatínek otevřel dveře a společně překročili práh.“

A pohádka skončila. Holčička se usmívala, že všechno dobře skončilo a hlavně, že se dívka i tatínek dostali v pořádku domů. Zavřela oči a konečně pokojně usnula. Tatínek opět složil ruce do dlaní a následoval příkladu holčičky.

Nevěděl, jak dlouho spali, ale probudil je hluboký mužský hlas. Otevřel oči a narovnal se. Záda ho bolela, ale nedal na sobě nic zdát. Muž v uniformě křičel nějaké rozkazy. Vnímal jej jen okrajově. Lidé v místnosti se začali probouzet. Holčička také.

„Musíme jít!“ vykřikl zděšeně jeden muž.

Otec se podíval nejprve na holčičku a poté na důstojníka ve dveřích. Po tváři mu přeběhl výraz strachu. Snažil se jej však skrýt.

„Co se děje, tatínku?“ zeptala se zvědavě holčička a sedla si v posteli.

„Musíme jít pryč,“ odpověděl klidně otec a začal jí podávat svetr a kalhoty. Neprotestovala. Rychle přes sebe přehodila všechno oblečení, co měla, a vstala. Kolem všichni pobíhali ve snaze sebrat co nejvíce věcí a zabalit je do malých příručních kufrů. Tatínek dělal totéž.

Holčička se obula a počkala, až tatínek zabalí těch pár věcí, co jim zbylo. Vyrazili do chladného rána. Na některých místech se udržel sníh. Slunce z něj však pomalu, ale jistě vytvářelo hromádky lesklých drahokamů proměňujících se v kaluže. Tráva byla mokrá a klouzala. Holčička se pevněji chytila tatínka.

Šli společně, ruku v ruce, za mužem, jenž stále křičel nějaké rozkazy. Během krátké chvíle dorazili k provizornímu nádraží. Stál tam vlak a nastupovali do něj lidé. Nebyl to však klasický vlak, jaké holčička viděla ve Varšavě, vypadal jako ty, které převážely věci nebo zvířata. Holčička tomu ale nevěnovala pozornost.

Podívala se na tatínka. Ten sledoval vlak s očividnou hrůzou. Ruce se mu klepaly. Holčička dostala strach a stiskla mu ruku silněji. Hluboce se nadechl. Vlak se stále přibližoval, důstojník křičel hlasitěji.

„Jedeme domů, tati?“ zeptala se holčička opatrně a obrátila své velké oči na tatínka. Poprvé od chvíle, kdy vyrazili, se na ni podíval. V očích se mu zračila úzkost, ale jeho rty nesly drobný úsměv. Nastalo dlouhé ticho. Jakoby všechno říkal jen očima. Nastoupili do již přeplněného vlaku.

„Ano, jedeme domů...“ odpověděl nakonec a přitiskl dcerku k sobě. Nevěděla, jestli jeho odpovědi věří nebo ne, ale všechny příběhy přece končí dobře, ne?

Jan Sedláček

CESTA

„Konečně! Světlo!“ Nevím, jak dlouho to trvalo. Snad pár minut, snad několik dní.

V absolutní tmě jsem zakrátko ztratil pojem o čase, jestli tu vůbec něco jako čas existuje. Nemám zdání, jak jsem se sem dostal, proč tu jsem ani co bude dál. Stojím sám v mihotavém světle pohasínající louče, oblečen ve volně splývajícím bledě modrém rubáši a prsty přejíždím přes velký rezavý zámek zavěšený na dubových dveřích přede mnou. Přemýšlím, kde se stal omyl. Proč jen mi nedali klíč, když mě sem poslali? Snad zapomněli, snad mi někde vypadl. Nohama těkavě prohledávám kus osvětlené země pode mnou. Snad je někde ve tmě. Ztracen! Navždy ztracen. Jen kdybych měl trochu světla...

Pokouším se vytáhnout louč, ale zdá se být pevně obemknuta silným kovovým kruhem zaraženým hluboko ve zdi. „Sakra!“ Vztekle vrážím do stěn úzké chodby, rvu si vlasy, koušu nehty. Nakonec padám vyčerpáním na zem. V zoufalství si mumlám pod vousy nejružnější zaříkadla, sloužící k otevření uzamčených vchodů. „Sezame, otevři se!“ Nic... „Abrakadabra, otevři se! Při všech svatých, otevři se...!“ Vše bez efektu. Zbývá poslední možnost - násilí. Vší silou kopu do visacího zámku. Jednou, dvakrát... Při druhém kopnutí se zámek otřásá v základech. Síla se mi vrací do žil. „Tak snad přece jenom povolí.“ Vší silou kopu potřetí. Zámek se s řinčením rozskakuje na tisíce malých částí.

Otevírám dveře a překračuji práh. Chodbu zalévá podivné, namodralé světlo, připomínající měsíční svit. Přemíra jasu působí bolest očím. Snad si za chvíli zvyknu. „Nezdržuj se, pokračuj!“ zní mi v hlavě naivní, sladký hlas, přecházející postupně v jemné, nekončící cinkání stovek zvonků a rolniček. Chodba pokračuje schodištěm, stoupajícím kolmo vzhůru. Čím výše stoupám, tím strmější mi schody připadají. Několikrát se mi zdá, že snad už ani strmější být nemohou, že stoupám vzhůru nohama, že musím každou chvíli spadnout.

Z ničeho nic chodba mizí, ocitám se ve volném prostoru, schody jako by visely ve vzduchu, bez hnutí, bez nejmenšího náznaku nejistoty. Napadá mě, že třeba spím, že to všechno je jen sen. Zarývám nehty hluboko do hřbetu levé ruky. Očekávám bolest. Místo ní se dostavuje podivný, omamný pocit slasti, potěšení, proudícího z rány na ruce.

„Co se to jen děje? Jestli je to sen, pak jsem nikdy neměl žádný podobný. Je-li to realita, pak se celý svět zbláznil. Já jsem se zbláznil. Nebo jsem snad mrtvý? Ale jak, kdy a proč? A kde je Bůh? Ráj? Nebo aspoň Ďábel?“ Hlasy v hlavě mi nedají odpočinku. „Pokračuj, stoupej, výš! Výš!“ Stoupám dál.

Tisíce a tisíce schodů obtisklo svou hranu do podrážek mých opánek, než jsem stanul zde, na vrcholu všech vrcholů, na střeše světa, mnohonásobně převyšující Mount Everest i s třepotající se britskou vlajkou na jeho zasněženém vrcholu. Sedím pod obřím olivovníkem, jehož koruna je zahalena v husté růžové mlze, a čekám na muže, který mě zde před nějakým časem zanechal, a který slíbil, že se brzy zase vrátí. Světlo se změnilo. Teď jako by mě do zad hřálo zapadající slunce, ačkoliv tu slunce neexistuje, stejně tak jako měsíc, čas, zemská tíže nebo bolest. K uším mi doléhá jemný zpěv ptáků v koruně olivovníku. Cítím se občerstven a po dlouhé době opět pocítuji pokoj. Dobrý muž ze střechy světa se mi pokoušel vše vysvětlit. Jsem poutníkem na cestě odnikud nikam, z hlubin k výšinám, ze tmy ke světlu, artistou na úzké laťce mezi realitou a nekonečnem, zmítán svým osudem a přízní druhých. K uším mi doléhá radostný zpěv ptactva napájejícího se u zurčícího pramene všech řek, pramene života, který prý nikdy nevysychá ani se nerozvodní. Hledal jsem ho, ale nenašel. Nemá to smysl. Nedá se najít, on najde mě. A kdy chce, mě opustí. Sedím na břehu řeky života, a nevím, zda se do ní ještě kdy ponořím.

Oktáva A se pomalu loučí...

„Konečně! Kde jsi byl tak dlouho?“ neudržel jsem v sobě výkřik při pohledu na mého přítele zpod olivového stromu, vystupujícího z mlhy.

„Dlouho?“ otázal se přítel. „Chvíle se zdá dlouhá jen tomu, kdo si neví rady sám se sebou. Přináším, co jsem slíbil.“

„Slíbil? Nechápu...“

„Vysvětlení.“ vážně na mě pohlédl. „Ale dost už řečí. Na, tu máš, vypij to!“

Trochu nedůvěřivě беру podivnou kapalinu do rukou, skláním ke svým osmahlým dlaním rozpraskané rty a nasávám ji do těla. Zvuk vlastního polknutí ochromuje celé mé tělo. Slyším pramen života silněji než kdy předtím. Zrak se mi mlží. Zavírám oči. Na vnitřní straně víček se odehrává podivné představení.

Vidím svého otce, černý klobouk křečovitě svírá v ruce sevřené v pěst. Po jeho pravici stojí má matka, podpíraná bratrem, tváře zarudlé od pláče. Všichni stojí okolo postele uprostřed pokoje plného hvízdajících přístrojů a chrčících hadiček, zalitého ostrým světlem. Na posteli leží muž. Je smrtelně bledý, vyzáblý, s nepatrným úsměvem na tváři – na mé tváři. Stojí tam taky muž v bílém plášti, zachmuřený, tázavý výraz v obličeji.

„ODPOJIT!“ zazní závěrečný verdikt otce. „Už nesmí trpět!“ Zahřmí. Všechno pípání, bzučení, houkání, pláč i zurčení pramene utichá. Chci křičet, ale v hrdle mám sucho, chci utíkat, ale nohy mě neposlouchají... V uších mi hučí „Odpojit! Odpojit! Odpojit!“

Otvírám dveře a překračuji práh...

Marie Mecová

Příběh stáří

Otvírám dveře a překračuji práh. Práh, který toho má už tolik za sebou. Pamatuje si nejen narození mé nejstarší sestry, ale i narození tatínka, svatbu mých prarodičů, rodičů a mnoho dalších zajímavých, radostných, ale i smutných událostí. A stále je to ten samý práh, ošoupaný, beze zbytku laku a špetky krásy.

Pomalou se všichni nasoukáme dovnitř. Není to zrovna pohodlné, ale co se dá dělat, předsínka je pro tolik lidí příliš malá. S prvním nádechem cítím ten známý zápach. Je to pochopitelné, babička je dost stará, téměř nevidí, sama se o sebe nepostará ani neuklidí. Špína pomalu ale neúprosně tvoří jednotlivé vrstvičky, které nakonec vytváří ten zápach. V kuchyni a na záchodě je to nejhorší, našťestí si ale člověk zvykne poměrně rychle.

Babička nás hrozně ráda vidí, zároveň je z jejího chování cítit, že je trochu zaskočená. Předem jsme jí totiž neřekli, že k ní přijdeme na návštěvu. Nemá to ráda, a to z jednoho prostého důvodu – nemohla jít pro nás předem nakoupit její oblíbené chlebičky a zákusky. Myslí si, že nás teď nebude mít čím pohostit. My jsme na to ale předem samozřejmě mysleli a udělali jsme chlebičky už doma. Je to mnohem levnější a chutná to stejně. Navíc si tam člověk může dát to, co mu chutná nejvíc.

S maminkou zamíříme rovnou do kuchyně, chvílku radši moc nedýcháme a raději se plně soustředíme na přípravu pohoštění. Všechno nádobí, které chceme použít, radši ještě jednou umyjeme, protože nevypadá vůbec vábně. Rozhlížím se po místnosti a v duchu si říkám, co všechno by se tu mělo pořádně umýt. Ale času na takový pořádný úklid je málo. No co, bude to muset počkat do příště. Ostatně, jako vždycky.

Babička připravuje čaj a kávu. Nevím, čím to může být, ale tady mi čaj chutná tak nějak víc, má naprosto nezaměnitelnou chuť. Možná je to zdejší vodou plnou železa, nevím. Radši o tom moc nepřemýšlím a čaj si jednoduše vychutnávám.

Povídáme si a povídáme. Co také dělat jiného? Jsou čtyři hodiny odpoledne a je nepříjemně šero. Venku fouká studený vítr, člověk je vděčný, že může sedět v teplém pokoji.

Určitě i kaktus za oknem je rád, že nemusí být venku. Navíc se dnes konečně rozevřelo první z jeho tří poupátek.

Na chvíli přestávám vnímat babiččiny nářky na bolavé nohy, páteř, doktory a vzpomínám na podzimní prázdniny před čtyřmi roky. Počasí bylo ještě mnohem horší. Jeli jsme s pár lidmi na „puťák“ do Českého lesa. Sněhová peřina pokrývala celou krajinu, nikdo z nás to nečekal. Mrzli jsme od prvního okamžiku, kdy jsme vystoupili z vlaku, ale nikdo si nestěžoval. Zažili jsme už i horší věci. A co člověka nezabije, to ho posílí. A tak jsme po čtyřech dnech přijeli do Prahy všichni zase o mnoho zkušeností bohatší, všichni o něco silnější. Nikdy jsme nelitovala toho, že jsem jela také. Na spaní v krmelci jen na troše sena, či na vzájemné půjčování si triček se nezapomíná. To v člověku zůstane na celý život. Zároveň mám pocit, že teď už bych si na něco podobného netroufla. Možná už jsem na to příliš stará. Stará na to sebrat dostatek odvahy a jít do neznáma, zkoušet nové věci, které se nemusí vždy povést. Moc stará na to, abych překonala lenost a vydala se vstříc dobrodružství a nejistotám.

Vždycky se ráda takto zasním a zavzpomínám. Prudký náraz šňůry na prádlo mě však vrací do reality. Čaj mám dopitý a žaludek se už taky hlady neozývá. Nemám výdrž povídat si s rodiči a babičkou o nemocech, politice a podobných věcech. Raději se vytrácím do druhého pokoje. Starší sestra tam kdysi na rok bydlela. Je to už sice asi pět let zpátky, přesto tam má všechny svoje věci přesně tak, jak je nechala, než se natrvalo odstěhovala do Anglie. Vždycky jsme možná doufali, že se vrátí, nechtěli jsme proto její věci vyhazovat. Teď je to ale už jisté, nevrátí se. Má rodinu a je spokojená.

Pomaloučku se vnořuji do tajemného světa, který tu zanechala. Vlastně ani nevím, jestli na to mám právo, přesto pokračuji dál. Prohlížím si fotky z nejrůznějších akcí s kamarády, listuji ve starém diáři, který ale není zrovna nejzajímavější. Zkoumám staré sešity a nejrůznější drobnosti. Nakonec nacházím zajímavý list papíru. Sestře nemohlo být víc než patnáct let, když na něj psala. Nyní, když si čtu, jaké měla v té době plány, si konečně plně připouštím, že toto není moje věc, že jsem se dostala příliš daleko v jejím soukromí. Vracím ho zpět na své místo a zkouším myslet na jiné věci. Přesto se mi pořád vrací myšlenky k sestře. Je to už tak dávno, co jsme si byly blízké jako dvě nejlepší kamarádky. Copak i na tohle už jsme byly najednou moc staré? Nebo proč je všechno pryč...?

Raději si sedám ke klavíru, nechci už myslet na nic. Klavír mi naštěstí toto vždycky umožňoval. Takový tichý, mlčenlivý přítel, který umí naslouchat všemu, s čím si sama nevím rady. Hraji a nic nevnímám – čas, vlastní myšlenky ani prach usazený na klávkách klavíru.

Skladba bohužel není nekonečná, i když by to bylo tak krásné, nechat se unášet dál a dál od všedního běhu věcí. Najednou nemám chuť jet zpátky domů, chci zůstat tady, utopená v prázdnotě, kterou mi klavír poskytuje.

Neuběhlo ani dvacet čtyři hodin. Babička mě vítá stejným polibkem jako včera. Je to tak vždycky, nikdy na něj nezapomene. A stejně jako včera je i dnes velice ráda, že mě vidí, tentokrát ale v jejích očích nečtu ani trochu překvapení, jako tomu bylo včera. Chodím za ní každé pondělí, počítá se mnou, takže může v klidu předem nakoupit všemožné pohoštění.

Sedíme spolu v obýváku, popijíme zelený čaj a k tomu si vychutnáváme náš oblíbený „červený dortík“. Vítr se už od včerejška uklidnil a není ani taková zima. Naštěstí. Koukám oknem ven a přitom si všímám, že poupě kaktusu se od včerejška ještě více rozevřelo. Narůžovělý květ působí na velkém kaktusu nějak osaměle, další dvě poupata jsou ještě příliš malá, nenápadná.

O naší včerejší návštěvě se babička ani slovem nezmiňuje, což mi připadá poměrně neobvyklé. Po pár minutách už ale vím proč.

Babička mi najednou, téměř se slzami v očích, vypráví o krásném snu, který se jí prý v noci zdál. Někdo v něm zazvonil na dveře od bytu. Šla otevřít. Za dveřmi nestál nikdo jiný než její jediný syn s manželkou a dětmi! Jaké to pro ni bylo radostné překvapení. Nemá ráda

Oktáva A se pomalu loučí...

samotu a taková návštěva jí udělá vždycky ohromnou radost. Stydí se, že nemá nic na stůl, ten se ale sám plní různými dobrotami. Každý se usmívá, a i ten kaktus se konečně podělil o nádheru svého květu s ostatními. Všichni jsou šťastni. Babička nejvíc.

Chvíli mi trvá, než si uvědomuji, co mi tu babička vypráví. Myslí si, že všechno, celá včerejší návštěva, byl pouhý sen... Nevím, co na to říci, co by bylo pro ni lepší, šetrnější. Nejdříve mě napadá, že ji musím vyvést z omylu, pak mi to čím dál víc připadá jako nerozumný nápad. Možná by to bylo vůči ní příliš nešetrné, přece jenom, je stará. Ví to, a občas těžko snáší, co všechno to obnáší. Nyní by si mohla začít myslet, že je i pomatená, že se jí to v hlavě celé pomíchalo, zamotalo. A to přece nemůžu dopustit. Ale mám ji snad nechat její přesvědčení o tom, že to byl pouhý sen? Co je lepší?

Odcházím s pocitem naprostého zmatku a zároveň dojetí. Ani vlastně nevím proč, možná však proto, že mi konečně došlo, co pro babičku znamenáme. Vždycky nám to dávalo najevo, nyní jsem si to ale poprvé doopravdy uvědomila.

Hledám v sobě příčinu zmatku. Po chvíli ji nacházím. Je to stáří. Stáří, které je mi tak daleko, ale dneska bylo tak blízko. Ukázalo mi svou sílu a zákeřnost. Dokud ho ale sama neprožiji, nebudu mít skutečnou možnost ho zakusit tak, jako babička.

Jan Ječmen

U Nich

... Velká kancelář, osvětlená bílým světlem zářivek, působila poklidně. Každý se soustředil na svou práci. Bylo slyšet charakteristické klapání klávesnic, občasné poklikání myši, šustění obracených listů papíru. Tu a tam někdo zakašlal nebo se zvedl, aby si protáhl nohy, prohodil pár slov s kolegou, zakouřil si, nebo si došel pro kávu. Prostě obyčejný pracovní den jako každý jiný.

Ale něco bylo špatně, to jsem vycítil hned. Poslední dobou jsem si vyvinul na to takový šestý smysl. Asi jako když člověk pozná, že se na něj někdo za zády dívá. Inu, stejně tak jsem já dokázal poznat Je. Nyní, když jsem vstoupil do oné kanceláře, praštilo mě to přímo do očí. Byli tam. Srdce se mi sevřelo děsem a překvapením. Jeden se opíral o zeď vedle automatu na bagety. Druhý koukal z okna na řeku dole, o deset pater níže, bičovanou deštěm. Další stál před dveřmi do konferenčního sálu a živě o něčem diskutoval se čtvrtým.

Tohle byl konec. Čtyři?! Jak je to možné? Neměl by tam být ani jeden. Neměli by vůbec vědět, kde nyní pracuji. Ale nebyl čas na přemýšlení. Teď šlo o život. A moje přežití záviselo na tom, co udělám v následujících několika sekundách.

Když jsem překročil práh a dveře se za mnou přibouchly, všichni se zároveň podívali mým směrem. Skvělé, čekali na mě. Pravděpodobně už od rána. Nyní se jako nějaké stroje, bez nejmenšího zaváhání, pustili mým směrem. Přitom se rozdělili každý do jedné uličky, aby mě tak obklíčili. Ani mě nenapadlo čekat, až ke mně dojdou. S Nimi se nedalo diskutovat ani smlouvat. S Nimi se nadalo vůbec nijak komunikovat. Oni se dali pouze zabít, jinak vám nedali pokoj. Zabij, nebo budeš zabit. Můj boj o místo na tomto světě právě začal. A šance na vítězství byly vskutku mizivé.

Ani když jste ozbrojen a je na vás jen jeden, nemáte moc veselé vyhlídky, pokud jde o Ně. A beze zbraně na čtyři? Sebevražda. Na nic jsem nečekal. Odhodil jsem mokrý deštník, který jsem stále držel v ruce. Bleskově jsem se otočil a vyběhl na chodbu. Na konci právě někdo vystupoval z výtahu. Vběhl jsem dovnitř a zběsile mačkal tlačítko s popiskem suterén. Už přibíhali. Budu bojovat! Nevzdám se, nemůžu. Nechci ještě umřít. Chci žít, tak moc to chci. Pochopit to může jenom někdo, komu už hrozilo, že o život přijde. Výtah se zavíral mučivě pomalu. Minimálně jeden z nich to stihne. Jeden z Nich zvládne strčit nohu v černé

botě do dveří a zadržet výtah. Ne! To nesmím dopustit, jinak jsem prohrál. Vytáhl jsem ze saka mobilní telefon, nejtěžší předmět, co jsem u sebe měl. Věděl jsem, že to asi nepomůže, ale za pokus to stálo. Vržený přístroj zasáhl svůj cíl. Přímo do oka. Trochu mě zarazilo, že zraněný ani nehlesl. Zakolísal, chytil se za tvář, ale nevydal ani hlásku. Pak se už výtah zavřel a propadl dolů.

Měl jsem štěstí. Nic ale nebylo zatím vyhráno. Pozorně jsem si prohlédl v zrcadle svou tvář. Čelo mi pokrýval studený, lepkavý pot. Z jindy tak hezké a upravené tváře na mě hleděly vyplašené zelené oči. Rty jsem měl rudé, jak jsem se do nich nervózně kousal. Trošku jsem se uklidnil. Pět, čtyři, tři, dva, jedna, hlásila velká digitální čísla na kontrolním panelu. Cink. „Suterén,“ ohlásil mdlý ženský hlas. Dveře se otevřely.

Věděl jsem, že mám jen okamžik, než se Oni vyřítí z druhého výtahu. Na nic jsem nečekal a rozeběhl jsem se ven. Nejsem žádný sportovec, ale když jde člověku o krk, dokáže podat až překvapující výkony. I tak se z něj ale nestane žádný superman. Prvních sto metrů jsem překonal za velmi slušný čas něco málo pod deset sekund. Byli za mnou, ale utíkal jsem jim! Od bot jim cákala voda, jak probíhali kalužemi. Můj náskok se zvětšoval. Naděje mi dodávala sílu. A pak mě zradila. Plný elánu jsem se odrazil se záměrem přeskočit zábradlí. Ruka mi sklouzla po mokré tyči. Dopadl jsem sice na nohy, ale klopýtl jsem o obrubník a svalil se na zem.

V okamžiku, kdy jsem Je ucítil silněji než kdy jindy – asi proto, že mi byli blíže než kdy dřív – mi bylo jasné, že je po všem. Že naděje odchází poslední? Blbost. Pochopil jsem, jak si musí připadat zvíře chycené do pasti. Ochromil mě strach. Ta strašlivá bezmoc. Zvedl jsem se a po dvou krocích jsem zase upadl. Tentokrát jsem si dal pořádnou ránu do hlavy. Zatmělo se mi před očima. Byl jsem úplně promočený. Okolo projíždějící auta se monotónně plazila za svými cíli. Lhostejní chodci chváтали, aby už byli pod střechem. Ne, teď už mi nic nepomůže. Aspoň jsem se zkoušel plazit. S chladnokrevnou vypočítavostí mě pomalu obestoupili ze všech stran. Věděli, že teď už jim neuniknu. A věděl jsem to i já. Nejsem zbabělec, ale hrůza z Nich by nechala jen málokoho v klidu. Říká se, že člověku těsně před smrtí proběhne před očima celý život. Nevím, ale tehdy se mi to rozhodně nestalo. Spatřil jsem nad sebou povědomý obličej. Už blouzním, pomyslel jsem si. Ránu, po které jsem upadl do bezvědomí, jsem ani nepostřehl.

Asi vás zajímá, kdo jsou vůbec Oni. Odpovím vám upřímně. Sám nevím. Jisté je jen to, že obyčejní lidé to nejsou. Jejich schopnost vás sledovat a psychicky deptat, dokud se nezhroutíte, nemůže být přirozená. Nemám ani nejmenší ponětí, proč si vybrali zrovna mě. Ale vím, že po mně jdou od té doby, co zmizel můj dobrý přítel. Jednou jsme se domluvili, že zajdeme do hospody, ale on se ani neukázal. Na volání neodpovídal a operátor mě ujistil, že jeho číslo neexistuje a nikdy neexistovalo. Vypařil se beze stopy, jako kdyby nikdy ani nežil. Tehdy jsem poprvé poznal Je. Čekali před mým bytem, jen tam stáli a bez výrazu mě pozorovali. Pěkně mě to vyděsilo, tak jsem se otočil a vyběhl ven. Když jsem se po půl hodině vrátil, už po Nich nebylo ani památky. Od té doby jsem Je ale začal vnímat, začal jsem si všimnout, že mě pronásledují.

Jednou, to bylo asi tak před týdnem, jsem se vyzbrojil revolverem po svém otci a počíhal si na jednoho z Nich. Zašel jsem do postranní uličky a schoval jsem se za kontejner na odpadky. Přesně jak jsem čekal, po chvilce se objevil v ústí uličky. Protože mě nemohl vidět, myslel si, že utíkám, a tak se rozeběhl uličkou. Vzal jsem baseballovou pátku, kterou někdo vyhodil, a když probíhal okolo, dostal to přímo přes obličej. Jasně jsem slyšel křupnutí lámaného nosu. Takže se dají přece jen přemoci, zaradoval jsem se. Předčasně. Namířil jsem na něj svou zbraní a zeptal jsem se ho, proč mě sleduje. On ležel v naprostém klidu na zádech v odpadcích, nevydal ani hlásku, krev mu prýštila z nosu na krk. Mám podezření, že Oni mluvit prostě nemůžou. Vždyť kdo by se tvářil v tvář smrti alespoň nepokusil o vysvětlení? Nevěděl jsem si rady. Přece nemůžu jen tak zastřelit člověka! On zřejmě rychle pochopil svou

Oktáva A se pomalu loučí...

naději. Nevím, jak to udělal, myslel jsem si, že něco takového je možné jen ve filmech, ale najednou stál na nohou a můj revolver měl v ruce. Asi ještě nedospěli do stádia, kdy mě chtěli přímo zabít, a tak ji jen odhodil stranou a odběhl za roh.

Probral jsem se. Ležel jsem v posteli, čistě povlečené do naškrobených prostěradel. Okrová barva na stěnách, zamřížované okno. Takhle jsem si posmrtný život nepředstavoval. Vytrhl jsem si kapačku a vstal jsem z lůžka. Dveře vypadaly sice masivně, ale byly pootevřené. Opatrně jsem vyhlédl na chodbu. Přímo ke mně přicházela zdravotní sestra s lahvičkou léků v ruce. Chtějí mě zdrogovat! Vykřikl jsem a vyběhl na chodbu. Zkusím utéct, nemusím už dostat další příležitost. Sestra se trochu lekla, ale zareagovala včas. Z jiných dveří se vyřítili Oni. Dva. Tentokrát mě sice nebili, ale zavekli mě zpět do mého pokoje. Do mé cely. K posteli mě připoutali koženými popruhy. Bezmocně jsem sledoval, jak se jehla injekční stříkačky blíží k mé kůži. Zmítal jsem sebou, ale drželi mě pevně. Radši umřít než tu být na věky týrán Jimi. Pak mě opět obestřela temnota.

Navždy vězněm u Nich. To je konec.

ODBORNÁ PRÁCE ZE SEPTIMY

Kateřina Janoušková

Pronásledování Židů v literatuře 20. Století

Úvod

Židé jsou národ, který má s pronásledováním opravdu bohaté zkušenosti. Už Starý Zákon popisuje jejich zajetí v Egyptě a v Asýrii, strastiplnou cestu z Egypta do „Země Zaslíbené“, ze které se později tlačeni okolnostmi rozešli do diaspor. A to nemluvím o dlouhých staletích během Středověku, kdy si nemohli být jistí svým životem. A přesto, že jejich osudy většinou nebyly šťastné, myslím si, že knihy tyto příběhy líčící jsou právem řazeny k nejlepším.

Horst von Epp¹ o Židech v předvečer definitivní likvidace Varšavského ghetta řekl:

„Mají v sobě tu svou šílenou, neukojitelnou touhu dát vše na papír. Ta jejich mánie zdokumentovat své utrpení“... „Když popsali své zničení naposledy, byla z toho Bible, pak „Slzavé údolí“ – a co teď?“²

Myslím si, že to není náhoda, že na papír se osudy tohoto národa dostaly hlavně skrze pera židovských spisovatelů, jako jsou například Lion Feuchtwanger, Leon Uris nebo Noah Gordon.

Ve své práci bych se chtěla věnovat pronásledování Židů, popsanému v románech známých i méně známých spisovatelů dvacátého století. Začala bych knihou odehrávající se ve 13. století – Židovkou z Toleda.

---

¹ Postava z knihy *Milá č. 18*, Leon Uris.

² Uris, Leon, *Milá č. 18*. Brno 2001, s. 309

Židovka z Toleda, Lion Feuchtwanger

Ač v době a na místě, kdy a kde se děj tohoto románu odehrává, nebyli Židé cíleně pronásledováni, nebyli společností uznáváni za její rovnoprávnou součást. Bylo na ně pohlíženo skrz prsty, s nedůvěřivostí a s nenávistí, která pramenila snad ze závisti či z neznalosti jejich kultury. Pro lidi bylo jednodušší svádět na vinu za svou chudobu na židovské kupce, za svou neschopnost na vysoké úředníky a za svou hloupost na učené rabíny. Bylo jednodušší udělat si obětního beránka z někoho, kdo se nemohl bránit.

Když kastilský král Alfonso učinil Jehudu ibn Ezra správcem svého majetku a jeho dceři, již si zamiloval, nechal vystavět zámek, kde trávil více času než na svém vlastním hradě, nechtěl vidět závist a nenávist, kterou tím v očích celého dvora a své manželky vyvolal. Jakmile na delší dobu odjel, s požehnáním královny stalo se to, čeho se král sám sobě zakázal bát. Alfonsovi sluhové v čele s křížákem Castrem nechali volný průchod zlu, které v nich hlodalo, a vykonali onen strašný čin, o jehož správnosti nakonec sami pochybovali.

Jehuda viděl surové obličejy vojáků a jejich vůdce, viděl zahradníka Belarda a krvelačnost dokonce i na jeho tváři, tušil, co znamenám ten křik venku, věděl, že mu už nezbývá mnoho minut života.

...Raquel celou tu dobu věděla že ona a její otec musí zahynout; její rozum to věděl, její tělo to vědělo, její bystrá představivost si vybavila a shromáždila ze sta pohádek sto obrazů smrti. Ale v hloubi duše nevěřila, že zemře. Nevěřila tomu ani v okamžiku, kdy před nimi stanul Castro. Teprve nyní pochopila i v nitru, že Alfonso ji už nepřijde zachránit, že v nejbližších okamžicích zemře, a zmocnil se jí děs, děsivější nad všechna pojmenování.³

...Vše, co se odehrálo v pokoji s estrádou, dalo se bez hluku, v šeru a s podivnou tlumeností. Když Castro udeřil žida, Castrovi chmurní průvodci ucoupli bezděčně ještě o krok, ještě blíže ke stěně. Bez hlesu umíral Jehuda, bylo slyšet jen prudké oddechování vetřelců.

...Tu se najednou pronikavě, nesmyslně rozkřičela chůva Sa'ad. A v té chvíli znenadání pozvedl zbraň zahradník Belardo a rozzuřen, rozvášněn udeřil Raquel posvátnou halapartnou svého dědečka. A zároveň vyrazili vpřed i ostatní, zasazovali rány Raquel, chůvě, Jehudovi, bili ještě, když už se dávno nehýbali, dupali po nich, supěli.⁴

Pozdě bylo, když se král Alfonso vrátil z výpravy a našel milovanou Raquel i s jejím otcem zavražděnou. Jeho zoufalství nad tou ztrátou je z hrobu nevyvedlo.

Poslední Žid, Noah Gordon

Během následujících dvou set let se situace Židů ve Španělsku velmi zhoršila. Koncem 15. století žil v Toledu Žid Chelkiáš. Na obživu pro sebe a své tři syny si vydělával poctivým řemeslem – byl stříbrotepec. Poté, co byl jeho nejstarší syn znásilněn a následovně zabit, nikdo mu s pátráním po vrahovi nepomohl a viník nebyl nikdy dopaden. V roce 1492 bylo Španělsko plně ovládnuto inkvizicí. Byla vydána vyhláška, nakazující všem Židům opustit zemi. Chelkiáš se svými dvěma zbývajícími syny se rozhodl odplout na východ do vzdálenějších zemí, ale nenávist dominikánského kněze poštvála proti němu rozvášněný dav a o jeden den se odjezdu nedožil. Oba jeho synové, sedmiletý Eleazar a třináctiletý Jonáš, byli rozděleni a nikdy se už neshledali.

Jonášovi otcův dlouholetý přítel nabídnul, aby se nechal pokřtít a žil jako jeho syn. Ale Jonáš se raději, než aby zradil židovskou víru, vydal na nebezpečnou cestu za svobodou, která vedla přes celé Španělsko.

³ Feuchtwanger, Lion, Židovka z Toleda. Praha 1965, s. 321 a 323

⁴ Feuchtwanger, Lion, Židovka z Toleda. Praha 1965, s. 324

Oktáva A se pomalu loučí...

Nesmyslná nenávisť španělské inkvizice zabila mnoho Židů a těm šťastnějším, mezi nimi i Jonášovi, přichystala strachuplný život nejistého zítřka.

Exodus, Leon Uris

V západní Evropě se Židům v 19. století žilo už lépe, ale ve východní Evropě, hlavně v Rusku a v Polsku, jim opět nastaly kruté časy. Staletá protižidovská nenávisť znovu vzplála. Vypukly krvavé pogromy, které vlada jen mlčky trpěla.

Při jednom z takových pogromů v jihozápadním Rusku byl zabit Simon Rabinský. Jeho synové Josi a Jákob vraždu svého otce pomstili a byli nuceni uprchnout. Díky neochvějně víře, houževnatosti a statečnosti se putující od ghetta k ghettu dostali až do Palestiny. Přes tři roky jim trvalo, než se dostali do „Země Zaslíbené“, živeni vidinou budoucího domova a chlebem od Židů všech zemí, kterými prošli.

Miluj bližního svého, Erich Maria Remarque

Po temných staletích ve Středověku nastaly pro „vyvolený národ“ klidnější časy. Na západě Evropy postupně došlo k plnému zrovnoprávnění židovského obyvatelstva s křesťany, ale přes to nenávisť a nedůvěra vůči Židům nikdy zcela nevytizela. Před druhou světovou válkou se v Německu vzedmula vlna antisemitismu živená nacistickými ideály.

Židé byli zbaveni veškerých práv a prchali z Německé říše. Cesty těchto uprchlíků vedly před Prahu, Vídeň a Švýcarsko a končily ve Francii nebo Portugalsku. Příběh dvou židovských uprchlíků – Ráchel a Ludvíka – popisuje Remarque ve své knize *Miluj bližního svého*.

Stejně jako ostatní vyhoštěnci i oni museli utíkat a skrývat se před policií, žít neustále ve strachu, žít ze dne na den. Častokrát putovali z jedné policejní stanice na druhou, od hranice k hranici, z vězení do vězení. Země si je mezi sebou přehazovaly jako horký brambor. Byť jen týdenní povolení k pobytu v nějaké z Evropských zemí pro ně bylo spásou.

Ale i přes všechny nesnáze, nebo možná spíše díky nim, se našlo místo pro klíčící lásku. I když už neměli co jíst a z čeho žít, žili pro sebe. Vidouce smrt vykukující na každém rohu, byl pro ně každý den, který směli prožít, darem, jehož si mohli vážit. A díky lásce, kterou pro sebe chovali, byli šťastní. Být spolu, víc nepotřebovali. Říká se, že štěstěna přeje zamilovaným. V jejich případě tak tomu doopravdy bylo. Když začalo nejhorší běsnění, byli už v bezpečí za hranicemi Mexika.

Milá č. 18, Leon Uris

Vypukla druhá světová válka. Polsko bylo po statečných, ale předem prohraných bojích poraženo, Varšava obsazena. Byly vytyčeny hranice ghetta, kam se, do nepřiměřeně malého prostoru, muselo natěstnat půl milionu varšavských Židů. Ghetto bylo postupně vyhladověno, šířily se epidemie.

Jeho obyvatelé se lišili v názoru na postoj k Němcům. Jedni se s nimi snažili spolupracovat, protože doufali, že se tím zachrání. Druzí považovali za potupu spřáhnout se s nimi a chtěli se stavět na odpor. Teprve když se do ghetta dostaly informace o tom, co se děje s Židy poté, co nastoupí do vagónů na „*Umschlagplatz*“, došlo všem, že už jim nic a nikdo nepomůže. Rozhodli se, že když už zemřít, tak se ctí a v boji, ne jako dobytek, který je hnán na porážku.

Všichni, kdo nebyli odvezeni do vyhlazovacích táborů, nebo nezemřeli vyčerpáním, spojili své síly a zorganizovali povstání, ve kterém dokázali vzdorovat celých čtyřicet dní, než se Němcům podařilo odpor zlomit a definitivně tak zničit Varšavské ghetto. Jen hrstce

Oktáva A se pomalu loučí...

bojovníků se podařilo dostat kanály ven z ghetta a informovat svět o hrůzách, které tam byly páhány.

Rozpolcenost – bojovat za své ideály nebo se poddat nezvratitelnému osudu – která vládla ghettem, vyjadřují myšlenky Alexandera Brandela⁵, jednoho ze členů odboje v ghettu:

„Jestliže bylo varšavské ghetto znamením nejhlubšího pádu v dějinách židovského národa, bylo i bodem, z něhož jsme se pozvedli k nejzazším výšinám. Je to podivné, ale poté, co jsme probrali všemožné filozofie, bylo rozhodnutí bojovat v podstatě rozhodnutím náboženským. Rabi Solomon by se rozhněval, kdybych mu něco takového řekl. Ale ti, kdo bojovali, ať měli osobní důvody jakékoli, byli jako celek poslušni Božího přikázání vzepřít se tyranii. Nakonec jsme byli všichni Židy.

... Není to zvláštní, že ztělesněná nelidskost člověka k člověku dala vznik i ztělesněné lidské ušlechtilosti?“⁶

Ať už byl Holocaust jednou z nejstrašnějších genocid v dějinách lidstva, dal vyniknout pravým povahám lidí. Statečnost, kterou Židé prokázali, když se pustili do předem prohraného boje, jen aby uhájili svou čest, jim nikdo nemůže upřít.

Noemovo dítě, Erich-Emmanuel Schmitt

Naštěstí ne pro všechny Židy znamenala válka tragedii. Malý Josef až do jejího začátku netušil, že je Žid. Teprve, když jeho rodiče shledali, že už nejsou bezpečni a podařilo se jim Josefa svěřit do péče katolického kněze Pemzy, dozvěděl se Josef o svém původu. Dozvěděl se o své příslušnosti k tomu tajuplnému národu, o svém původu, kvůli kterému se musí neznámo jak dlouho skrývat.

„Přijde páter Pemza a postará se o tebe. Nemůžeš být v lepších rukou. Budeš mu říkat otče. Ne tatínku, aby si lidé nemysleli, že je to tvůj otec. Páteru Pemzovi říkají otče všichni.“

„Vy také?“

„My také. Je to kněz. Když se na něj obracíme, říkáme mu otče. Policie také. I němečtí vojáci. Všichni. I ti, co nevěří.“

„I ti, co nevěří, že je jejich otec?“

„I ti, co nevěří v Boha.“

Zapůsobilo to na mě, setkám se s někým, kdo je „otcem“ celého světa, nebo je za něho alespoň pokládán.

„Má otec Pemza,“ nedalo mi to, abych se nezeptal, „něco společného s pemzou, co je v koupelně?“⁷

I ve chvíli, kdy se Josef musel odloučit od rodičů, jediné na co mohl myslet, byla podobnost páterova jména s kamínkem, kterým si maminka vždy drhla nohy. Alespoň jedno dítě, na kterém válka nezanechala svůj otisk. Stejně jako před válkou i během ní objevoval stále nové a nové věci a prožíval pěkné, snad i šťastné dětství, v němž nebezpečí, které mu hrozilo, bylo spíše dobrodružstvím. To vše by ale nebylo možné bez zmíněného otce Pemzy. Díky Bohu, existovali i tehdy lidé, kteří se nebáli riskovat svůj život za záchranu životů druhých. Otec Pemza u sebe schovával více židovských chlapců, kteří díky němu přežili Holocaust a nebyli nuceni prožít hrůzy koncentračních táborů. Kéž by na světě bylo více takových páterů Pemzů.

⁵ Postava z knihy *Milá č. 18, Leon Uris.*

⁶ Uris, Leon, *Milá č. 18.* Brno 2001, s. 442 - 443

⁷ Schmitt, Erich-Emmanuel, *Noemovo dítě.* s. 30 - 31

Pianista, Władysław Szpilman

Na pomoci ostatních se stal závislým i Władysław Szpilman, známý varšavský pianista, kterému se podařilo z ghetta uprchnout. Ukrýval se v prázdném bytě, kam mu údajně spolehlivý člověk měl donášet jídlo za peníze, které na něj sbírali jeho polští přátelé. Ze spolehlivého člověka se vyklubal člověk velmi nespolehlivý, alkoholik, takže Szpilman bezmála zemřel hladu. Naštěstí, když to jeho přátelé zjistili, nebylo ještě pozdě na jeho záchranu.

Když vyhořel dům, ve kterém se Szpilman skrýval, musel utéci. Úkryt našel v rozbořené čtvrti, v podkroví skoro spadlého domu. Tam ho před vyhladověním zachránil důstojník německé armády, wehrmachtu, kapitán Wilm Hosenfeld. Když se za války řeklo Němec, spojení s nacistou bylo přirozené, ale tento příběh nám dává tak potřebné důkazy, že ne všichni pohledli zvrhlé nacistické ideologii.

Vítězný oblouk, Erich Maria Remarque

To dokazuje i příběh vynikajícího německého chirurga Ravica⁸, který emigroval ze své rodné země. Nesouhlasil s nacismem a odmítal vstoupit do strany. Odejít viděl tudíž jako nejlepší možné řešení. Pro své přesvědčení se vzdal dobrého místa na soukromé klinice i peněz, které mu jeho místo zajišťovalo a žil raději život chudého emigranta ve Francii.

Dalo by se říci, že osobnosti jako kapitán Hosenfeld a doktor Ravic zachránili svůj národ. Dokázali, že je možné pevně trvat na svých zásadách. Je mnohem jednodušší vydat se cestou menšího odporu – spolupracovat s režimem a být ponechán na pokoji. Pouze málo lidí je schopno vydat se tou těžší a strmější cestou. Proto jsou pro mne takoví jako Hosenfeld a Ravic hrdiny.

Exodus – Leon Uris

Ani po válce nebylo všemu konec. Židé, kteří přežili Hitlera, se zoufale toužili dostat do „Zaslíbené Země“, posledního místa na světě, kde se cítili být vítáni. To jim ale z politických důvodů nebylo umožněno. Izraeli, který spadl pod Britské impérium, bylo povoleno přijímat jen stovky lidí měsíčně ze statisíců, které na přijetí čekaly. Ukončení války jim větší ulehčení nepřineslo. Rovnou z koncentračních táborů se dostali do táborů internačních, které pro ně britská vláda nechala zřídit na Kypru. Sice už jim nehrozilo bezprostřední nebezpečí smrti, ale ke svobodě měli stále ještě daleko.

Naděje ale umírá poslední a lidem v kyperském internačním táboře byla vdechnuta, když loď Exodus, díky statečnosti tří set dětí na palubě, dostala povolení vyplout ke břehům Palestiny. Tyto děti, z nichž mnohé za svůj krátký nepoznaly nic jiného než ostnatý drát, se rozhodly držet hladovku tak dlouho, dokud jim britská vláda nepovolí vyplout, anebo dokud na palubě nezbude nikdo živý. Zpráva o lodi plné sirotek obletěla svět. Lidé si kladli otázku, co dává těm malým dětem sílu a odhodlání k něčemu takovému. Bylo to zoufalství nebo statečnost? Děti na Exodu měly důvod k takovému konání. Pro národ rozmetaný po celém světě to byla možnost bojovat za svou vlast, bok po boku se svými. Oproti milionovým oběťm, které utrpěli během války, vypadala tři sta dětí jako pár zrněk písku v poušti. Pokud by bývaly jejich životy přispěly k vyřešení situace internovaných, bývala by jim ta oběť stála za to. K tomu ale naštěstí nestačilo dojít. Britská vláda se zalekla zodpovědnosti, která by na ni za smrt dětí na Exodu padla, a i přes hrozby ze strany arabských států mu povolila vyplout. Epizoda s Exodem se tak stala součástí boje za nezávislost židovského státu.

---

⁸ Postava z knihy Vítězný oblouk, Erich Maria Remarque

Sophiina volba, William Styron

Židé nebyli jediní, kdo byl za války pronásledovaný. Pece vyhlazovacích táborů spolky nebo nadosmrti poznamenaly i mnoho lidí nežidovského původu. Jednou z nich byla Polka Sophie Zawistowska, která k Židům neměla lepší vztah než nacisté. Tato mladá matka dvou dětí se dostala do tábora v Osvětimi. Tam byla nucena učinit nejtěžší rozhodnutí svého života, rozhodnutí, které ji provázelo až do konce jejího konce. Ze svých dvou dětí musela vybrat jedno, které zůstane naživu. Druhé bylo posláno ke zplynování.

„Smíš si nechat jedno děcko.“

„Bitte?“ vyjekla Sophie.

„Smíš si nechat jedno děcko,“ opakoval. „Druhé půjde pryč.“

„Chcete říct, že si mám sama zvolit?“ Jakékoliv uvažování jako by v ní ustrnulo, přestalo. Pak cítila, jak se pod ní podlomila kolena. „Já nemůžu volit! Já přece nemůžu volit!“ začala křičet.⁹

Jak může matka vybrat jedno ze svých dětí a poslat jej na smrt? Je proti přirozenosti dát malému tvorovi život a hned mu ho zase vzít. Věnovat mu svou péči a lásku a pak se od něj muset takovýmto způsobem odloučit.

... „Nenuťte mě volit,“ šeptala v úpěnlivé prosbě. „To přece nemůžu.“

„Tak je tam pošlete obě,“ řekl doktor pomocníkovi, „nach links.“

„Mami!“ a už slyšela Evin tichý, silící pláč, protože právě v tom okamžiku dítě od sebe odstrčila a s podivně neohrabaným pohybem se na vycementované rampě zvedla. „Vezměte si tu menší!“ vykřikla. „Vezměte si tu malou!“¹⁰

Už tehdy, když Sophii zmizela malá postavička její dcerky z očí, byla téměř šílená. Když se po válce dozvěděla, že ani její syn Osvětim s největší pravděpodobností nepřežil, zničilo to v ní to poslední, pro co žila. Nejhorší pro ni byla nejistota – kdesi hluboko v sobě živila naději, že by její syn mohl být naživu, ale neměla šanci ho nalézt. Trápily jí pocity viny za smrt své dcerušky a neuskutečnitelná touha, že by se znovu mohla setkat se synem. Možná, že i kvůli všemu, co jí nacisté způsobili, už nikdy nemohla žít normálně a její život skončil tak tragicky.

Závěr

Holocaust byl vrcholem pronásledování židovského národa. A stejně, jako po potopě klesly vody a přeživší lidé a zvířata z Noemovy archy mohli vkročit na souš, tak se i Židé, kteří šťastně přečkali válečné běsnění, mohli navrátit do své „Země Zaslíbené“, kde společnými silami začali budovat domov pro budoucí generace svobodných Židů.

⁹ Styron, William, *Sophiina volba*. Praha 1985, s. 646

¹⁰ Styron, William, *Sophiina volba*. Praha 1985, s. 647

Seznam literatury, ze které jsem čerpala:

- ❖ Bible
- ❖ Feuchtwanger, Lion – Židovka z Toleda
- ❖ Gordon, Noah – Poslední Žid
- ❖ Remarque, Erich Maria – Miluj bližního svého
- ❖ Remarque, Erich Maria – Vítězný oblouk
- ❖ Schmitt, Eric-Emmanuel – Noemovo dítě
- ❖ Styron, William – Sophiina volba
- ❖ Szpilman, Władysław – Pianista
- ❖ Uris, Leon – Exodus
- ❖ Uris, Leon – Milá č. 18

2. DOMÁCÍ SLOH - ESEJE

Anna – Marie Reichlová

Čas, který nám byl dán

Čas je slovo. Čas je veličina. Čas je čtvrtý rozměr. Čas trvá, čas běží, běží jen dopředu a to neúprosně.

Čas určuje a přesně vymezuje lidský život, jeho trvání. Nevztahuje se ale k tomu, čím bude tato naše existence vyplněna, nevyjadřuje se k problému, jakou činnost, respektive činnosti, bychom v jeho rámci měli vykonat. Čas na nás pouze tlačí, abychom ho využili. Vědomí vlastní „omezenosti“ nám dává záminku či důvod, každý to vnímá jinak, abychom se k životu nějak postavili. Za předpokladu, že nám času zbývá málo, snažíme se ho využít, jak to jen jde. Anebo můžeme na veškerou snahu rezignovat a upadnout do apatie, „čekat na smrt“, čekat, až nás náš čas dostihne.

Námět k tomu, jak svou vytyčenou dobu na zemi strávit, hledá každý jinde. Pro někoho je to práce, pro někoho například náboženství. Jedním z cenných a skutečně léty prověřených zdrojů je světoznámá knihovna zvaná Bible. V Bibli může čerpat inspiraci, kdo chce, ale pozor, pouze ten, kdo chce. Tací, kteří nejsou schopni se přenést přes křesťanské učení altruismu, v Bibli najdou pouze doklady svých argumentů podporujících jejich názor, že je náboženství scestné. A proč? Protože je jednoduše najít chtějí.

Bible, ať už jako posvátný kánon křesťanství, jako běžná literatura či prostě jako příručka základních etických pravidel, text, jež má pro každého čtenáře tak individuální charakter, přímo překypuje odkazy a návody k tomu, jak se „poprat“ s časem, který nám byl dán. Troufám si dokonce tvrdit, že nabízí celou řadu velice rozumných a opodstatněných rad.

Hledat v Bibli bychom měli už jen proto, že čas je něco, co nejsme sami ve své omezenosti rozumu schopni pojmout, vymyká se našim možnostem a dovednostem chápání, tedy je výsledkem účinku vyšší, přesažné moci - jedině Boha.

Fenomén času je často v běžném životě zanedbáván. ČASTO si stěžujeme na to, že máme času málo, že nám naopak neubíhá, jindy že nás tlačí nebo, že se vleče. Je člověk vybaven dostatečným percepčním aparátem, aby čas vnímal v jeho podstatě správně?

Za předpokladu, že čas se ubírá pouze jedním směrem, tedy dopředu, a nelze jeho běh otočit, je nevyhnutelné, že dojdeme k poznatku o jeho nekonečnosti. Čas, jenž nás jako určitý faktor vymezuje, sám vymezen není. Pouze tím, že nemá hranice, konce, ani počátku, tak jako Bůh sám, který je jeho původcem a tudíž předlohou.

S myšlenkou toho, jakým rozměrem je vlastně čas si někteří autoři už zkusili pohrát, s menší či větší úspěšností. Jedním z těch zdařilejších pokusů s poměrně zajímavými výsledky bylo nesporně Beckettovo *Čekání na Godota*. Jaký jiný literární směr či proud předkládá takové možnosti k vyjádření nepochopitelnosti jevu času jako absurdní drama?

Vladimír a Estragon, tito dva protagonisté dramatu *Čekání na Godota*, jsou dokonalí v bezútěšnosti svého bytí. Dva vyvrženci společnosti, kteří už ani nevědí, kolik jim je let, ani jak dlouho už se světem protloukají spolu, svůj čas netráví, oni ho zabíjejí, a to čekáním na něco, respektive někoho, kdo nepřijde. Cílem jejich jednání už není jakýsi pan Godot, ale čekání samo. V tom případě ztrácí čas smysl jakožto prvek vymezující období v dějinách člověka, nástroj, jež měří dobu mezi dvěma body v historii lidské bytosti.

Nerozlišují, co je správné udělat, čím mají naplnit své bytí, jak ho využít, například ve prospěch ostatních. Oba dva ustrnuli v donekonečna se opakujícím stereotypu, z něhož není cesty ven, dokud se čas, jež byl Vladimírovi a Estragonovi dán nenachýlí ke svému konci... anebo dokud Godot neusoudí, že už nadešel čas, aby poodhalil tajemství, jímž je jeho osoba zastřena.

Svůj čas, který jsme dostali a kterým disponujeme, můžeme investovat, samozřejmě s rizikem ztráty této cenné „komodity“ a zároveň s nadějí na zisk. Záleží zejména na tom, kam zaměříme své snažení - na sebe či k ostatním, svým bližním. Pokud vynaložíme námahu ve prospěch druhých, jednoznačně to vede i k jistému vedlejšímu efektu, zanecháváme za sebou nesmazatelné znamení, symbol či značku, že jsme tu byli. Zůstává za námi odkaz naší práce, nás samých. A ačkoliv my sami už v čase nemusíme nadále existovat, tento náš otisk se v čase posouvá stále dál, přenášen jinými lidmi. Takto lze přemoci čas, který byl dán nám a který jsme ale vložili do něčeho, co mělo větší cenu než my.

Čas je de facto potenciál, vytváří rámec, v němž se můžeme realizovat na základě své volby, o tom, zda se budeme ubírat směrem k dobrému nebo zlému, v závislosti na posouzení našim svědomím. A k této volbě můžeme dospět právě díky hranicím vymezeným pro nás časem.

Čas běží, pojd'me ho raději využít.

Martina Švecová

Jablko a prsten

(aneb pokušení Lewise a Tolkiena)

Křesťanská témata v dílech C. S. Lewise a J. R. R. Tolkiena nejsou ničím výjimečným. Oba byli nábožensky založení a Tolkien se dokonce částečně zasloužil na Lewisovu znovu-přijetí víry. Navíc byli členy oxfrodského kroužku (tzv. Kolbitarů), kde hrály debaty o křesťanství velkou roli – už jen proto, že kromě Lewise, který byl v době přijetí do kroužku stále ještě ateistou, byli všichni členové silně věřící.

Jedním z nejčastějších křesťanských témat v literatuře obecně je pokušení. Někdy pouze jako abstraktní pojem, mnohdy však znázorněno nějakým konkrétním předmětem. Já se zaměřím na to, jak je pokušení znázorněno v nejnámějších dílech dvou zmíněných spisovatelů – C. S. Lewise a J. R. R. Tolkiena.

Co se týče Lewise, nemá ve své nejslavnější sérii knih – Letopisech Narnie – jeden konkrétní atribut znázorňující pokušení. Jelikož obsáhl ve svém díle mnohem širší záběr křesťanských témat než Tolkien, je jeho téma pokušení poněkud roztržité a mnohdy těžko rozpoznatelné. Proto vyberu pouze malou část ságy, kde je pokušení znázorněno tak očividně, že se skoro zdá, jako by nám Lewis servíroval na stříbrném podnose paralelu s Adamem a Evou.

Na konci knihy Čarodějův synovec vyšle Aslan hlavní postavu knihy Diviš, aby mu ze vzdálené zahrady přinesl jablko. Má to být odčinění za to, že Diviš do nově zrozené Narnie hned první den zasel semínko zla – přivedl Bílou čarodějnici. Chlapec skutečně najde zahradu s jabloní uprostřed, avšak právě v tu chvíli se zjeví Bílá čarodějnice (had) a vysvětlí mu, že ona jablka mají zázračnou moc uzdravit každého, kdo je sní. Diviš má smrtelně nemocnou maminku, tak proč to jablko prostě nevzít a místo Aslanovi ho donést domů, aby se uzdravila? Na rozdíl od Evy, Diviš pokušení čarodějnice odolá a jablko donese Aslanovi.

V knize je samozřejmě zároveň uveden trest, který by následoval, pokud by Diviš pokušení podlehl. Maminku by sice uzdravil, ale oba by pak celý život litovali, že ji raději nenechal zemřít. Je zajímavé, že zatímco trest je popsán velmi abstraktně (a Diviš ho ve svém věku ani nemusel pochopit), odměna je naopak hodně konkrétní – Aslan Divišovi dovolí, aby jablkem maminku uzdravil (dovolení zbavuje jablko vedlejších účinků).

Je nutno říci, že tato část knihy je z určité části autobiografická. Lewisova maminka onemocněla a zemřela, když byl malý. Ve svém raném dětství byl ještě věřící, ale je pravděpodobné, že právě jeho nevyslyšené modlitby za matku byly příčinou jeho pozdější skepse vůči vyšším bytostem. Malý Diviš se v příběhu zřejmě zachoval správně právě proto, že nejdříve naděje na maminčino uzdravení vzdal. Je možné, že Lewis si zde léčí zklamání, které zažil, když jeho matka zemřela. Nedokázal se naděje vzdát, tedy alespoň tuto malou útěchu poskytl Divišovi.

Tolkienovo pokušení není tak očividně zobrazené, ale zato je mu věnován mnohem větší prostor než u Lewise. Celý Pán prstenů totiž není ničím jiným, než příběhem o pokušení. Témat je tam samozřejmě více, ale toto je všechny spojuje do jednoho velkého celku. Prsten.

Prsten moci je v podstatě ztělesněné pokušení. Pokud mu podlehnete, nastává trest. Ten je však stejně jako u Lewise popsán natolik abstraktně, že je lehké nebezpečí přehlížet a věřit, že to vlastně nakonec tak hrozné nebude. Odolat Prstenu je neuvěřitelně těžké. On totiž v příběhu není pouze tím jablkem, které odevzdaně visí a čeká, co bude. On je zároveň i hadem, který našeptává a svádí. O to je nebezpečnější. Je to v podstatě samostatně myslící předmět – s trochou nadsázky předchůdce umělé inteligence.

Prsten má dva druhy snadných obětí, stejně jako pokušení samotné. Jedni jsou lidé posedlí mocí (Sauron, Saruman). Druzí jsou ti, kteří mají pocit, že už nemají co ztratit (Faramir, Boromir) a Prsten jim připadá jako poslední východisko – naděje. Jak snadné je splést si pokušení s nadějí by bylo téma na další samostatnou práci.

Jací lidé tedy dokáží Prstenu odolat? Přímému vlivu odolali pokud vím pouze čtyři – Sam, Gandalf, Aragorn a Galadriel. Je sporné, zda se dá do této skupiny zařadit i Frodo a Bilbo. Bilbo se sice Prstenu dobrovolně vzdal, ale až potom, co mu Gandalf promluvil do duše. Froda zase Prsten celou cestu do Mordoru postupně duševně rozkládal a v příběhu je dokonce jasně naznačeno, že pokud by nedošlo k závěrečnému incidentu s Glumem, Frodo by pravděpodobně Prsten ani nedokázal zničit.

Zde by se na druhou stranu dalo polemizovat, co je to vlastně přímý vliv. Mohli bychom se striktně zaměřit na vlastníky Prstenu, ale nejsem si jistá, zda by to bylo přesné. Proto jsem okruh rozšířila na ty, kterým byl Prsten přímo nabídnut a oni odmítli – nepodlehli. Sam je

Oktáva A se pomalu loučí...

výjimka z obou těchto skupin, ale během celé cesty stál po Frodově boku a nikdy ani nepomyslel na to, že by mu Prsten vzal (pouze to jednou navrhl a to bylo ve Frodově zájmu), přestože by k tomu měl nepochybně spoustu příležitostí.

Proč tedy tito čtyři nepodlehli? Odpovědí na tuto otázku bude pravděpodobně skutečně pevný charakter a schopnost zaměřit se na to co je správné a jít za tím, přestože ta cesta může být dost trnitá. Je to dost zjednodušené vysvětlení, ale pořádná odpověď by rovněž vydala na samostatnou práci.

Je zřejmé, že tématu pokušení se Tolkien věnuje mnohem pečlivěji a hlouběji než Lewis. Důvod můžeme nejspíš hledat v Lewisově poněkud renesančním přístupu k věci. Nebyl schopný věnovat se jednomu tématu více než ostatním. V tom před ním měl Tolkien jednoznačně navrch. Nedá se však říci, co je lepší. Pro někoho je to Tolkienova preciznost, pro jiného Lewisovy prolínající se paralely, které snad nikdy nemáte šanci odhalit úplně všechny. A někdo se nedokáže rozhodnout, protože oba tyto přístupy v sobě mají jisté kouzlo, kterému mnoho lidí nedokáže odolat.

Šimon Bierhanzl

Zlo v literatuře

Zlo v literatuře chápu dvojitým způsobem. Za prvé je to zlo týkající se obsahu literárního díla, tedy „zlo etické“ a za druhé zlo obsažené ve formální stránce díla, které zde budu nazývat „zlem estetickým“.

Pokud jde o zlo etické, jeho přítomnost v literatuře je snadno zdůvodnitelná, jestliže literaturu (nebo obecněji celé umění) pokládáme za zrcadlo světa. Chce-li se totiž literatura světem zabývat komplexně a přispívat tak k jeho reflexi, je její povinností upozorňovat i na jeho negativní rysy tedy zobrazovat zlo. Z dějin literatury známe přeci mnoho případů, kdy se autoři ve svých dílech zaměřili na zkoumání určitých negativních jevů ve společnosti nebo v mezilidských vztazích a vytvořili tak v podstatě sociologickou studii, která pak měla do jisté míry opravdu léčivý účinek. Namátkou jmenujme například velké autory realistických románů devatenáctého století, jakými byli Balzac s jeho *Lidskou komedií* nebo Zola s cyklem *Rougon-Macquartů*. V takovém případě mluvíme o společenské funkci literatury, která je všeobecně uznávána.

Jinak je tomu ale se zlem estetickým. Ze strany čtenářů jsou často slyšet výtky týkající se výrazových nástrojů některých autorů. Mnoho lidí nesouhlasí například s používáním dekadentních postupů, vulgaritou, nebo dokonce s přítomností nespisovného jazyka. Podle nich takové prostředky do krásné literatury vůbec nepatří, snižují její kvalitu a autor je využívá většinou jen proto, aby čtenáře šokoval. Příkladem může být pornografické násilí u Markýze de Sade, Baudelaireova a Poeova morbidnost nebo i obhroublý Salingerův jazyk v románu *Kdo chytá v žitě*. Pro obhajobu těchto prostředků neboli estetického zla v literatuře je v tomto bodě důležité pozastavit se nad pojmem „krásná literatura“. Bývá tak označována veškerá umělecká literatura. Onen přívlastek „krásná“ v nás ale podvědomě vyvolává dojem, že by se mělo jednat o *něco hezkého*. Musí však být literatura opravdu krásná? Co je vlastně smyslem literatury?

Mám za to, že literatura, a tím myslím opravdová literatura, nemusí bavit, nemusí hladit po duši, nemusí nám působit radost, zkrátka nemusí být příjemná. Proč by také měla? To všechno přenechajme červené knihovně a podobným odrůdám literatury. Pokud ale literaturu neuvažujeme pouze jako prostředek zábavy, nýbrž jako opravdové umění slova, musíme ji přijmout se vším všudy.

Oktáva A se pomalu loučí...

Franz Kafka na toto téma píše: „*Pokud nás kniha, kterou čteme, neprobudí, jako pěst bušící nám do spánků, proč ji pak vůbec čteme? Dobrý Bože, to bychom rovnou mohli být šťastní bez knih a takové, které by nás těšili, bychom si mohli sepsat sami. Ale to, co potřebujeme, jsou knihy, které k nám přicházejí jako neštěstí a hluboce nás znepokojují. Jako smrt toho, koho milujeme víc než sebe, jako sebevražda. Kniha musí být sekerou, která prolomí zamrzlé moře v nás.*“

Literatura tedy musí podle Kafky, a já s ním plně souhlasím, především znepokojoval. To je spolu s vysokou estetickou hodnotou podle mého názoru jedinou možnou charakteristikou opravdové literatury. K naplnění takovéto definice však vede mnoho různých cest. Nezáleží na tom, jestli se onou sekerou, která prolomí ledovou krustu v nás, stanou romatické verše Puškinovy nebo cynický jazyk Baudelaireův. Pro autora to znamená, že může využít celou škálu výrazových prostředků a to i (a zejména) její extrémy. Takže stejně jako krása, harmonie, vznešenost a kultivovanost má své platné místo v jazyce literatury i ošklivost, disharmonie, dekadence či vulgarita.

Stejně jako Oscar Wilde si myslím, že umělec může vyjádřit cokoliv, že myšlenka a jazyk jsou pro umělce nástrojem umění, že neřest i ctnost jsou pro umělce materiálem umění, a že neexistuje nic jako morální nebo nemorální kniha.

Knihy jsou totiž jen dobře nebo špatně napsané.

3. DOMÁCI SLOH – VOLNÁ INSPIRACE VERŠI

Magdalena Nováková

Dobré věci

*Z těch dobrých věcí miluji oheň
a černé stříbro hvězd
za opaskem noci.
Černé stříbro a stará slova,
kterými pasovali na rytíře:
snes tyto tři údery a žádný víc...*

(J. Skácel: Co zbylo z anděla)

Co jsou to dobré věci? Co je v životě člověka dobré? Čím je mezi sebou rozlišujeme? Láskou? Jsou věci, které miluji, opravdu dobré? Miluji oheň. Oheň dávající teplo, světlo. Oheň, který dává život i smrt. Oheň, který je věčný, v mém srdci. Nechám-li ho vyhasnout, zemřu. Kdykoli se vzepřu zásadám, pro které žiji, se kterými má můj život smysl, dusím svůj oheň. Obnoví se zase znovu?

Co jsou to dobré věci? Musí být nutně užitečné? Pro koho? Je pouhá krása dostačující kritérium pro určení, zda je věc dobrá? Miluji černé stříbro hvězd pro jeho krásu. Je zahaleno tajemstvím tmy. Nádherné obrazce, tvořené hvězdami, jsou skryty za opaskem tmy. Jen výjimečně je obyčejnému smrtelníkovi dovoleno je spatřit. Hvězdy jsou jako nekonečné množství lodí na obrovském moři, jimž pro lidské oko vévodí ta největší, nejkrásnější. Měsíc. I měsíc je však pouhým obrazem. Je jen obrovským zrcadlem odrážejícím světlo zářícího

Oktáva A se pomalu loučí...

velikána. Slunce. Je slunce dobré? Dalo vzniknout životu na Zemi. Slunce je však plné ohně. Rozprostírá se na něm pravé peklo. Je slunce dobré, protože je krásné? Je dobré, protože ho můžeme milovat?

Stojí vůbec něco za naši lásku? Má cenu život bez lásky? Měla bych však pro lásku obětovat svou důstojnost? Stará slova, kterými pasovali na rytíře, říká: „Snes tyto tři údery a žádný víc.“ Snes tyto tři údery, protože jedině jejich prostřednictvím můžeš žít.

Měj na paměti, že nikdy nesmíš nechat vyhasnout oheň. Může tě popálit, můžeš mít pocit, že již více žáru nejsi schopný vydržet, přesto vytrvej.

Vždy se obdivuj kráse. Miluj věci, které jsou krásné. Pamatuj, že tajemství temnoty, které je obklopuje, tě učí trpělivosti. Učí tě rozlišovat jemné detaily. Učí tě poznání, které věci jsou hodny tvé pozornosti.

Miluj. Miluj celým svým srdcem, tělem i duší. Láska je nebezpečná. Bolí. Přesto uzavřít srdce lásce znamená přestat žít. Miluj život, který je největším darem. Láska a otevřenost tě často přivede na okraj propasti. Balancuješ na samé hraně a přemýšlíš o tom, jak malé postrčení by postačilo, abys spadl dolů. Přesto v sobě najdeš odvahu a sílu nadechnout se a pokračovat v cestě. Stále riskuješ další hlubokou jizvu. Nechat se však ovládnout strachem znamená poddat se věčné tmě. Jen odvážní dokáží prožít život plný nejistoty. Znovu a znovu nastavovat druhou tvář a věřit, že tentokrát přijde polibek místo rány. Člověk, který se nebojí, není statečný. Pouze si neuvědomuje možná rizika. Proto žij se svou obavou z nejistoty, ale nikdy se jí nenechej ovládnout. Nenech ji za tebe rozhodovat. Žij s vidinou světla, ne se strachem ze tmy.

Miluj život tak ohnivě, jak dokážeš, a raduj se z jeho nekonečné krásy. Toto je část anděla, která v tobě zbyla.

Jana Marková

Co řeknou

*Co řeknou ty dámy, co sedí tu s kukátkou
tehdy až o pravdě zakážou hrát?
Vím, budou zas ochotně poslouchat pohádky
o tom že pravdy je třeba se bát.*

*Co řeknou ti všichni, i kdož dnes ti tu tleskají
tehdy až mocní ti umlčí hlas?
Zas budou jen tančit, jak jiní jim pískají
Hopsat tak dlouho až zlámou si vaz!*

K. Kryl

Jednoho dne ráno bylo pochmurno, obloha těžká a zatažená. Vypadalo to, že bude každou chvíli pršet. V ulicích vanul studený a vlhký vítr, který štípal do tváří. Jirka si povzdychl a přitáhl límec víc ke krku.

Proč zrovna dnes, když má Hanka narozeniny, pomyslel si Jirka. Jeho žena Hanka, ani ne dvaadvacetiletá zůstala doma s jejich roční dcerkou Kačenkou. Řekla mu, že na něj počkají doma, že jinak by mohla malá dostat kašel. Jirka byl zabraný do úvah, když došel k trafice, kde seděl tlustý, plešatý pán.

„Prosím jednu Lidovou demokracii,“ řekl Jirka a podal mu dvě Kčs.

„Zde jsou, máte štěstí, před chvilkou je zrovna přivezly, na shledanou,“ řekl prodavač.

Oktáva A se pomalu loučí...

„Na shledanou.“

Jirka poté zamířil k budově ÚV KSČ. Proč zrovna dnes, celou dobu jsem byl opatrný, nic jsem si nezačínal a stejně mi pošlou předvolání, rozčiloval se pro sebe.

Jirka byl o pár let starší než Hanka. Byl vedoucím výroby těžkých strojů pro hutnictví. Denně dojížděl z Prahy do Kladna a zpět. Neměl mnoho kamarádů, jen Tondu, přítele z dětství. Pak sem tam pár kolegů z práce, s kterými čas od času zašel po práci na pivo. Jinak byl jeho dosavadní život dost prostý, střídala se v něm práce s rodinou. Rodiče žili u Brna, takže je jezdil navštěvovat čtyřikrát do roka. Sourozence měl dva. Starší bratr Tomáš už před třemi lety emigroval do Švýcarska, kde se oženil, a mimo něj měl ještě mladší sestru Jarmilu, která dosud žila s rodiči.

Jirka byl nervózní, když vstupoval dovnitř budovy. Nevěděl, kvůli čemu si ho mohli zavolat. Poslední dobou, poté co Tomáš emigroval, jim komunisté nedali pokoj. Týden co týden je předvolávali a řešili Tomášovu emigraci. Až nyní, několik posledních týdnů se zdálo, jako kdyby se situace uklidnila. Co víc si přát v téhle době, říkal si Jirka pro sebe.

U vrátnice nahlásil své jméno a vrátný ho poslal do pátého patra ke dveřím č. 129. Když se k nim blížil, uslyšel hlasy několika osob, které vycházely zevnitř. Vypadalo to, jako kdyby se hádali. Na chvíli se zastavil, aby nabral dech, a poté rázně vyšel a zaklepal na dveře.

„Vstupte,“ ozval se nepřijemný hlas.

Jirka vstoupil a oslepilo ho žluté světlo, které vycházelo z malé lampičky na psacím stole. Rolety byly stažené a pronikala sem jen troška světla zpod rolet. Před stolem byla jedna prázdná židle, jak si Jirka správně domyslel, pro něj. V místnosti byl ještě kromě něj jeden vyšetřující, který seděl za stolem, a dva příslušníci veřejné bezpečnosti, kteří stáli hned za ním.

„Posaďte se zde ke stolu.“

„Děkuji.“

„Jaké je Vaše jméno?“

„Jiří Novák.“

„Bydliště.“

„Na Ostrohu 12, Modřany, Praha 4.“

„Váš bratr před pár lety emigroval, je to tak?“

„Ano.“

„Máte ženu Hanu a dceru Kateřinu?“

„Ano.“

Jirka pořád nechápal, kam ten vyšetřující míří. Přece na něj nic nemohou mít.

Jirka každý týden předával peníze od přátel Lídě Jelínkové, jež měla pět dětí a nemohla je uživit. Komunisté zatkli jejího manžela před třemi lety a poslali ho do uranových dolů za to, že pomáhal lidem dostat se přes hranice, a k tomu šířil zakázanou literaturu. Na to přece nemohli přijít, každá schůzka byla tajná a pečlivě připravovaná. Poslední zatím proběhla minulý pátek, ale to tam s ním byl jenom Tonda a Slávek, nejbližší spolupracovník jejího manžela.

Ivan Jelínek byl už tři roky v uranových dolech. Byl velmi odvážný chlap, který už bojoval proti Němcům za druhé světové války. Komunisté se ho marně snažili chytit dva roky a nakonec ho dostali, když ho zradil jeden spolupracovník. Jirka od Lídy slyšel, že ho hodně mučili, ale přesto nic nevyzradil. Komunisté se dále snažili rozbít celou buňku, v čemž byli zatím neúspěšní, ale dařilo se jim dostávat skupinu pod velký tlak. To bylo hodně nebezpečné, protože když jste pod velkým tlakem, tak snáze uděláte malou chybičku a pak už je s vámi zle. Do přítomnosti ho přivedla nečekaná otázka, a Jirka si uvědomil, že na chvíli zapomněl, kde je.

„Kde jste byl minulý pátek?“

Oktáva A se pomalu loučí...

Nic.

„No tak, ptám se Vás ještě jednou. Řekněte nám to, nebo budeme nuceni použít drsnější metody.“

Nic. Dva příslušníci bezpečnosti se odlepili od zdi a postavili se vedle něj, každý z jedné strany.

„Mluv.“

Nic. Jedna rána, druhá, celkem deset. Ten má ale tvrdé pěsti, určitě trénuje box, napadlo Jirku. Bolela ho hodně hlavu, z nosu mu tekla krev.

„Tak co budeš mluvit?!“

„Byl jsem doma.“

„Lžeš!“

Jirka pokrčil rameny.

„Máš to beztak marné, takže ti doporučuji mluvit pravdu. Od jistého zdroje jsme slyšeli, že jsi byl v jedenáct hodin viděn v ulici Nad Parčíkem u Žižkova.“

„To máte mylnou informaci. Tam jsem nebyl.“

Další rány, Jirka už ani necítil bolest. Musím to vydržet, někdo mě prásknul, ale kdo, pomyslel si Jirka. Slávek to určitě nemohl být, toho už jednou mučili a nikoho neprásknul. Byl určitě spolehlivý. A Tonda? Tomu nevěřím, copak by mě prásknul můj nejlepší kamarád?!

„Tak jinak. Od koho byly ty peníze? Chci slyšet jména!!! Mluv!!!!“

„Jaké peníze??? O ničem takovém nevím!“

Další salva ran. Jirka už měl oteklé oko a na košili měl pár rudých fleků.

„Přiveďte ho.“

Koho mají přivést, pomyslel si Jirka, ale v tu chvíli ho sám uviděl – byl to jeho nejlepší kamarád Tonda.

To není možné, tomu nevěřím. Určitě ho museli donutit, aby lhal.

„Ahoj Jirko, to nemá cenu lhát, oni to beztak vědí, cos dělal minulý pátek. Musel sem jim to říct, jinak by ohrozili mou rodinu. Vem to takhle, že když jsi s nimi, tak máš plno výsad, o kterých se nám ani nemohlo snít,“ řekl Tonda.

„Neznám ho.“

„Lže, byl jsem tam s ním, když předával prachy,“ řekl Tonda.

„Naposledy máš šanci říct nám vše po pravdě. Chceme slyšet i jména dalších!!!“ zařval vyšetřující.

„Jirko, neblbni a řekni jim to. Vyfasuješ nejvš jeden rok, když s námi budeš spolupracovat. Nezapomeň, že doma máš Hanku s malou.“

„Jsi svině, všechny jsi nás zradil! Hanku do toho netahej, tu nech na pokoji!“

Další rány, po chvíli se Jirka probral a zjistil, že ho vlečou kamsi dolů po schodech. Minuli už vrátnici, venku ho posadili do auta. Až po chvíli zaslechl cosi jako Pankrác. Můj bože, jak dlouho mě budou držet, co si Hanka počne, pomyslel si Jirka. Byl zoufalý, ale nejvíce byl zklamaný z Tondy.

KLAUZURNÍ PRÁCE

Anežka Kazíková

Never more

„Seděl jsem za stolem a básně čet, rádio hrálo,
v tom slyším tukaní na parapet...“
„Tak tiché, že se mi možná jen zdálo.“
„Tak nějak to bylo.“
„Ano. Jen to nebyl za oknem havran. Ale d'ábla nevylučuju.“
„Ještě víno?“

***

Září. Poslední střípky léta.
Hlava ještě stále zaplněná myšlenkami na volnost prázdnin.
Venku slyšíme dětské hlasy.
Pořád trochu letní dětské hlásky.
V rohu potemnělé místnosti sedí postava.
Něco čte.
Hraje hudba.
Postava je sama.
Venkovní lampy: jedna po druhé se rozsvěcí. Světlo se pomalu a líně line do našeho pokoje.

Postava – žena náhle zavře oči.

Něco si přeje.

Je to bruneta. Nebo černovláska. Nebo zrzka. Cokoliv. Jen ne blondýna. To se k ní nehodí.

Nevíme, kolik jí je let. Snad dvacet. Třicet. Čtyřicet. Možná víc. Míň ne.

A něco si velmi usilovně přeje. Tak moc, až to skoro slyšíme. Téměř. Ale ne.

Ticho. Náhle je ticho.

Dětské hlasy utichly.

Žena se rozhlédne.

Něco zaslechla. V tichu.

Z okna.

Šla k němu.

„Božíčku, co ty tady vyvádíš?“

Dívala se na něj a on se díval na ni.

Dlouho.

„Tak pojď.“

Pomohla mu prolézt oknem dovnitř, ačkoliv by to jistě zvládl sám.

Nevadilo mu to.

***

„Od doby, kdy přišel, děly se se mnou zvláštní věci. Změnila jsem se. Vzrostlo mi sebevědomí. Protože jsem to viděla na něm.“

Už jen to, jak přišel. Zaklepal, vlezl oknem a začal se mnou bydlet. Kde tohle viděl? Jistě, může se tvářit, že je to normální, ale takhle to ve světě přece nechodí.“

***

Rychle se spolu szili. Rozuměli si. Doplnňovali se. Naučila se od něj prosadit. V práci, v

Oktáva A se pomalu loučí...

životě, v soukromí. Po tolika letech hledání našla své místo. Mezi přáteli.

A taky si to více užívala.

Díky němu.

S ním.

***

„Hlavně my dva bychom se bez něj asi nikdy nepotkali.“

„No to především.“

***

A pak odešel jednoho dne právě tak, jak přišel.

Seděl u okna a čekal.

A ona pochopila.

A tak, jak kdysi ono okno otvírala neznámému návštěvníkovi, dnes pouštěla přítele.

Odešel.

***

„Víš, někdy mi strašně chybí.“

„Popletko, vždyť ti můžeme najít jiného.“

„Žádný jiný nebude takový jako on.“

„Neplakej. Budu žárlit.“

„Však já nepláču.“

***

Září. Poslední střípek léta.

Splněná přání, dětské hlasy, náhlé ticho.

Jen někde visí smutný plakát s jeho fotkou.

„Hledá se kocourek...“

Kristýna Drápalová

Hrdina ve třech obrazech

Eugène Delacroix: Svoboda vede lid

Vřava. Hluk. Prach. Dusný, nedýchatelný vzduch zalepuje plíce, jistojistě na nich nechává lepkavý, octový povlak z jemňoučkého, zvířeného písku. A toho lidu všude kolem: Ženy i muži, věkem sešlí starci i zatím docela křehcí mladí. Dokonce snad děti! Těkavý pohyb, nepřehledná změť, rychlost, zběsilost. „Stačí, už bylo dost!“ Chce se mi křičet. „Zastavte se!“ Ne, i kdybych vydala hlásku, byl by bez naděje utopen v moři nadšených výkřiků. To svoboda prý vede lid. Svoboda čistá, bělostná, neposkvrněná a autentická. S obličejem líbezným, výrazem dravým. Ano, to prý kvůli ní celé to hemžení, ten boj, ta krev. Prý její vláda je cílem lidských dějin. Každý po ní touží, po jejím pružném, měkkém těle. Oči a srdce a ruce k ní obracíme. A jí, jak té plane zrak! Taková síla! Ale – co se to mihlo její tváří? Snad pochybnost? Bála se ta krásná dívka o svoji krásu?

Vřava. Hluk. Dusný, nedýchatelný vzduch zalepuje plíce. A torzo lidu všude kolem! Těkavý pohyb, nepřehledná změť, rychlost. Zběsilost. Vše znovu. Ještě jednou, ještě rychleji, bez přestání, bez vteřinky odpočinku, bez spočinutí. To prý jsou svobodní.

Však málokdo kdy spatřil svobodu, čistou, bělostnou, s planoucím zrakem. Tu krásnou dívku, co se bála o svoji krásu. Nikdo z nás se k ní chovat neumí. Stačí nám, že ji máme. Smíme žmoulat ušmudlaný útržek jejího kdysi zářivého neposkvrněného oděvu. Ta krásná dívka pozbyla šat i krásu. V rohu pláče. Dílo prý je dokonáno, říkají mocní moudří tohoto

Oktáva A se pomalu loučí...

světa, svobodní jste. Tak tak. Vždyť co nám brání. Všechno bychom mohli mít, stačí ruku natáhnout.

Velký inkvizitor naší doby tetelil by se spokojeností.

Edvard Munch: Zimní krajina

Pod nohama mi křupe celý svět. Křehoučká stébla vysoké luční trávy už pár měsíců vleže odpočívají pod pokrývkou milovaných vloček. Zadupávám je svými kroky – první, druhý. Zůstávají za mnou rozmoklé šlépěje. Taje.

Svítlí zimní slunce a oblaka barví svět lehce do šediva. Ale vzduch je průzračný jako voda ve studánce pod jeřábem. Na protější stráni se skví zbytky čistoty, koncentrované do bělostného sněhu.

Sama. „Moje duše, široká stepi, máš na kahánku“. Od hluku města mě dělí snad desetitisíce kilometrů. I od tepajících srdcí všech bližních. Takhle můžu to svoje lépe slyšet.

„Jestli jde v oceánu smutku šlapat voda,“ prý. Nevím. Zatím jsem se netopila. A má-li tohle celé smysl... Podvědomé, vlezlé a vtíravé tušení: Nemá. Nemá, nemá, nemá?

I přes beznadějnou absurditu nám však zůstává možnost si smysl opět stvořit. Se zuby pevně zaťatými do dásní. Moudří to říkají. Já nevím. Ale nejspíš nelze jinak.

Svět vyvedený v odstínech bílé, šedé a zmáčené hnědé. Melancholie je dýchatelná ve vzduchu, stoupá ze země a snáší se k nizoučkému nebi. Pomalu, níže.

Ale už brzy, brzy nebude chladno. Řezavý mráz přestane objímat bedra a líbat zkřehlá kolena. Ne, ne. Brzoučko. Vyraší zeleno zelené jarní lístečky a já se budu moci zalykat tichou radostí, Jen ještě chvílku počkat.

Josef Čapek: Náves

Dneska ráno mě babička vzbudila docela brzo, abych jí došla k Němečkům do krámu pro pivo. Byla jsem vlastně ráda, protože sluníčko mě vzbudilo už před nákou chvílkou, jenže nikde jinde se nedá ráno tak pěkně lenořit a povalovat jako u babičky. Má velký péřový duchny, v kterých se jeden dočista ztratí. A to je maminka před lety vzala a z každý jedený babiččiny duchny, co dostala do výbavy, ušila dvě takovýhle. Sice mi už trochu bylo vedro, jenže se vstáváním a voblíkáním končí ten slastnej pocit letního nicneděláním v pohádkovejch duchnách, tak bych se k tomu sama bývala nedovedla donutit. Moc se mi líbilo jít pro pivo. Na návsi nikdo nebyl. Vládlo úplný ticho a klid a teplo a sluníčko. V háčkovany tašce, co mi babička dala s tím, že ta její stará kostkovaná se nehodí (asi proto, že jsem mladá a mám dlouhý vlasy a nejmodernější kalhoty), cinkaly prázdný láhve a nemohla jsem s ní moc máchat. A celý to bylo takový normální a prostý a správný. Jít ráno pro pivo a pro housky, protože na vesnici krámy zavíraj děsně brzo.

Dominik Andreska

Den jako každý jiný

Ráno vstal se svítáním. Vždycky tak vstával, nepotřeboval budík. Odpotácel se do koupelny. Otočil kohoutkem a pustil si do obličeje proud vařící vody. Promnul si oči. Rozhodl se oholit a říz se při tom. Odešel do kuchyně a postavil se k otlučenému plynovému sporáku. Otočil knoflíkem a začal hledat sirky. Za sporákem našel zapadlou krabičku. Vytáhl sirku.

Oktáva A se pomalu loučí...

Předposlední. Škrtl a postavil na kafe. Z botníku vytáhl zbytek včerejší vánočky. Nasnídal se a oblékl. Nemohl najít pravou ponožku, jenom samé levé. Den jako každý jiný.

Nakonec šel do práce naboso.

Na zastávku přišel pozdě. Autobus dobíhal. Řidič mu držel otevřené dveře. Těsně než naskočil, řidič dveře zavřel a skřípl mu přitom nos. Den jako každý jiný.

Do práce přišel pozdě. Zpytavým pípnutím mu to oznámily píchačky u vchodu. Muž to ignoroval. Nahoře v kanceláři vytáhl ze šuplíku stoh papírů, nepřítomně je pročítal a tu a tam si udělal poznámku na papír s oficiální hlavičkou. Nesoustředil se. Došel si pro kafe. Když se vrátil, čekal na něj v jeho židli drahý oblek s profesionálním úsměvem. Podívej, řekl Oblek, vím, že to máš těžké, ale tohle je trochu moc. Jsi jeden z našich nejlepších pracovníků. Práce, kterou děláš, je moc důležitá. Nemůžeme si dovolit tě ztratit. Ale máš dva pozdní příchody za posledních čtrnáct dnů. A nemáš ponožky. Víš, máš naši plnou podporu. Ale tyhle drobnosti, tohle všechno negativně ovlivňuje pracovní nasazení tvých spolupracovníků. Jak se na to mohou koukat, ukázal Oblek po stísněné a zatuchlé místnosti, kde kromě nich dvou nikdo nebyl. Musíme s tím něco udělat, pokračoval. Musíš si uvědomit, že nikdo není nepostradatelný. Oblek se podíval na hodinky. Takže se sebou koukej něco udělat, ano? Muž ho dál ignoroval. Den jako každý jiný.

Oblek odešel. Muž se vrátil ke své práci. Nekoukal se z okna ani skrz pootevřené dveře. Vyplňoval papír s oficiální hlavičkou. Pak si došel na oběd. Oběd byl hnusný. Vrátil se do kanceláře a sbalil věci. Papír s oficiální hlavičkou před odchodem snědl. Den jako každý jiný.

Domů se vydal pěšky. Sněžilo. Na zamrzlých loužích bruslily děti. Muži padl do oka chlapec v umolousané pérové bundě. Házel ostatním dětem sníh za krk a metal sněhové koule po kolemjdoucích. Muži nevěnoval pozornost. Když chlapce omrzela hra s dětmi, odbruslil před blízkou samoobsluhou. Troušícím se důchodkyním začal vyrážet síťovky z rukou. Dvoranou se rozlehl jekot. Chlapec se smál. Babky se shlukly a začaly po chlapci metat konzervy s kočičím žrádlem. Jedna ho zasáhla do hlavy. Chlapec padl na zem a babky se na něj vrhly jako vlci. Muž se protlačil davem a kráčel domů. Den jako každý jiný.

Doma si sundal bundu a boty. Došel do kuchyně. Otočil knoflíkem sporáku a vytáhl z krabičky poslední sirku. Plyn syčel a prskal. Muž fascinovaně pozoroval sirku. Poslední sirku z krabičky. Zápach plynu byl už skoro nesnesitelný. Muž se dnes prvně usmál. Den jako každý jiný.

Škrtl.